

Clusteraanpak als nieuwe vorm van regionaal beleid

In zijn boek 'Competitive advantage of Nations' stelt M. Porter zich onder meer de vraag waarom bepaalde landen zeer succesvol zijn in bepaalde economische activiteiten en andere landen in dezelfde specialiteit helemaal niet aan hun trekken komen, niettegenstaande de kostenelementen niet nadelig uitvallen. Goede voorbeelden uit de vele zijn de schoennijverheid in Montebelluna, de bloemenkweek in Holland en de meubelnijverheid in Denemarken. En zo zijn er tientallen gevallen in Europa.

Parafraserend op de titel van M. Porter zou men kunnen spreken van 'Competitive advantage of regions'. Trouwens, de auteur wijst zeer sterk op de regionale concentratie van vele productieactiviteiten.

Porter schrijft de succesverhalen vooral toe aan vier factoren en hun onderlinge interactie. Enigszins vereenvoudigd zijn deze vier determinanten als volgt te omschrijven: (a) vraag-factoren (b) aanbodfactoren (c) aanwezigheid van aanverwante of toeleveringsbedrijven en (d) structuur en een gezonde rivaliteit tussen de ondernemingen. M. Porter stelt: 'Many determinants individually and as a system create the context in which nation's (region's) firms are born and compete'. Landen en regio's slagen niet in geïsoleerde industriële activiteiten maar in clusters. Een cluster kan worden beschouwd als een regionale concentratie van vertikaal en horizontaal verbonden ondernemingen (industrie en/of diensten) van een bepaalde economische activiteit.

Deze ideeën hebben het clusterbeleid van de Vlaamse regering geïnspireerd. De Vlaamse regering wil de vorming van clusters of samenwerkingsverbanden tussen bedrijven aanmoedigen. Dit laatste kan op uiteenlopende wijzen geschieden, zoals het stimuleren van gemeenschappelijk wetenschappelijk onderzoek, het uitbouwen van een gemeenschappelijke kennisinfrastructuur, het netwerken van toeleveranciers en uitbesteders rond een kernonderneming, enzomeer.

Een aantal clusters kregen intussen gestalte, waarvan enkele zeer dicht aanleunen bij het Westvlaams bedrijfsleven, zoals de textielmachinebouw, CEPRO (Centrum voor Produktontwikkeling inzake woon-interieur) en het Vlaams Centrum voor Kunststofverwerking. Twee andere zijn in voorbereiding of in vooronderzoek. De eerste houdt verband met de spraaktechnologie, de tweede met de agro-voedingsindustrie.

Laten we even stilstaan bij de cluster kunststofverwerking en het hierbijhoorend Vlaams Centrum voor Kunststofverwerking. Deze cluster werkt sektoroverschrijdend en groepeerde diverse industrieën zoals kunststofverwerkende ondernemingen, grondstofleveranciers die behoren tot de chemische sektor, matrijzenbouwers, afwerkings- en veredelingsbedrijven, afnemers van kunststofonderdelen (automobiel-, machinebouw, medische sektor, enzomeer). Deze cluster beoogt drie hoofddoelstellingen: (a) het realiseren van een kenniscentrum 'Vlaams Centrum voor Kunststofverwerking'; (b) opleiding van industriële ingenieurs in de kunststofverwerking; (c) onderwijs en voortgezette opleiding.

Het Vlaams Centrum voor Kunststofverwerking biedt een belangrijke ondersteuning voor de sektor inzake procestechnologie en produktontwikkeling. Het centrum moet een ondersteuning bieden aan alle kunststofverwerkers voor optimalizatie van procesparameters en procestechnologie (gasinjektie, coëxtrusie, tweekomponentenspuiten, glasvezelversterking, kleuren en mengen, matrijs optimalizatie, enzomeer), het produceren van produkten op de meest kwalitatieve en economische wijze en het ontwikkelen van nieuwe produkten en produktiewijzen.

Dit projekt is geïnspireerd door 'Le Pôle Européen de Plasturgie' te Oyonnax (Frankrijk) gelegen in 'la valeé de plasturgie' en het Kunststoffeninstituut te Lüdenscheid (Duitsland).

De realisatie van dit centrum zal een belangrijke ondersteuning betekenen van de bestaande ondernemingen en bijdragen tot het handhaven van de internationale competitiviteit. Om deze reden verleende de Vlaamse regering eind 1995 een belangrijke steun aan deze cluster.

De cluster kunststofverwerking is het initiatief van een aantal Westvlaamse kunststofverwerkende ondernemingen onder impuls van de heer E. Van Daele, Directeur-Generaal van Erta Plastics. De uitwerking geschiedde in nauwe samenwerking met de GOM - West-Vlaanderen.

Zowel het Centrum voor Kunststofverwerking als CEPRO zullen worden gevestigd op het Researchpark te Kortrijk.

Het betekent meteen een verrijking van de Westvlaamse economie inzake kenniscentra. Op dit vlak is West-Vlaanderen zeker niet rijk. Het kan de aanzet betekenen om op het Researchpark te Kortrijk andere (universitaire) onderzoekslabo's aan te trekken.

Als aandeelhouder van CEPRO werkt de GOM - West-Vlaanderen mee aan de uitwerking van het Centrum voor Produktontwikkeling inzake wooninterieur.

De GOM - West-Vlaanderen startte ook met een vooronderzoek naar de haalbaarheid van een agro-voedingscluster en de oprichting van een agro-voedingstechnologiepool naar het voorbeeld van Alimentec in Bourg-en-Bresse. Een dergelijk kenniscentrum zou een impuls betekenen voor de uitgebreide en gediversifieerde voedingsindustrie in West-Vlaanderen en Vlaanderen in het algemeen.

Op deze wijze wordt geanticipeerd op de uitdagingen van morgen en wordt een nieuwe vorm van endogene streekontwikkeling in het regionaal beleid in de hand gewerkt.

